

Marciano Noya Pagés

Any II.

Abril de 1902.

Núm. 6.

REVISTA
DE LA
CAMARA AGRICOLA
DEL
VALLÉS

Aquesta Revista se reparteix de franch entre tots els socis de la Cà-mara.

Pera els que no siguin socis, el preu de subscripció es de cinch pes-setas l'any.

Se publica al menos una vegada al mes y sempre que la seva apari-ció sigui convenient.

No té número fixo de planas.
Dels treballs firmats, no se'n fa solidaria la Revista.

Els originals enviats no's retornan.
De todas las obras que's reben, se 'n dona compte á judici de la Di-recció.

Els anuncis, á preus convencio-nals.

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Secció 3.ª de la Cà-mara Agrícola del Vallés
GRANOLLERS

Ofertras y demandas

Aquesta Revista contindrà la present Secció, al objecte de que tots els socis de la Càmera hi puguin posar anuncis de compra ó venda de productes agrícols, bestiar, fincas y tot lo referent á agricultura.

Pera anunciar en aquesta Secció, s'ha de ser soci de la nostra Càmera; l'anunci per cada inserció, val á rahó de 25 céntims la ratlla.

Informes y encarrechs, á la Secció 3.ª de la Càmera.

OFERTAS

—Ous, galls y gallinas de varias rassas. Parch de viram de Sant Joseph, (anexe al Balneari Rius). Caldas de Montbuy. Despaig á Barcelona, Templaris, 1, 1.er

—Euga de marca per vendre.

DEMANDAS

—Se comprarà una propietat que tingui las següents condicions: petita y de poch preu; ab casa, bosch, aygua al istiu y aprop d'una estació de ferro-carril.

—Se desitja adquirir una finca rústica no massa apartada d'estació de carril; hi te d'haver bosch y aygua. S'hi poden esmersar de cinch á sis mil duros.

REVISTA

DE LA

CAMARA AGRICOLA DEL VALLÉS

SUMARI:—Regos de terras.—Conversa entre pagesos (continuació).—Proyecto de ordenanzas rurales.—CRÓNICA DE LA CÁMARA.

Secció pràctica

Regos de terras

Ab el present escrit ens proposém donar á conèixer á nostres companys de la Càmera alguns datos referents á aigües, aixís com també la utilitat que pot tréurerse de alguns petits manantials ó fonts quant las condicions de localitat son favorables. Ens proposém demostrar que en certas ocasions, ab un petit manantial, pot convertirse en regadiu una gran extensió de terreno, gastant una cantitat, que si bé no petita, son, no obstant molts els propietaris que se'n han gastat molt mes sense reportarne gran uti-

litat, y ab menos seguretat de bon exit que de la manera que explicaré.

Suposém que de una font ó torrent ragi continuament un caudal que no baixi de dotze plomas barcelonesas. Ab aquesta aigua, y tenint una bassa de dimensions regulars y ben feta, solsament se pot regar l'hort, ja que arribant l'istiu, cada setmana podrà regarse unas tres horas, sent aixís que convenientment dipositada, podría regarse á lo menos set cada setmana en els tres ó quatre mesos d'istiu. Aixó pot conseguirse dipositant tota l'aigua que's pert en l'hivern. Ens proposém desmostrar que en alguns casos aixó pot ferse ab seguretat de bon exit y sense que pugui dirse que's llensin els diners, y per aquesta demostració donaré á conèixer la capacitat ó grandaria que há de tenir la bassa, aixís com també son cost ó import.

Perqué aixó pugui ferse, es condició precisa que el manantial d'aigua estigui en la part alta de las terras que desitjém regar y que hi hagi terreno apropiat per construir la bassa, y partint d'aquest suposit consignaré els següents datos.

Una ploma barcelonesa dona cada dia ó sigui cada 24 horas, dos metres cubichs d'aigua. (Unas 18 cargas).

Cada hora de regar, ab una regadora regular, se gastan uns 50 metres cubichs d'aigua.

Partint del principi que ens proposém dipositar to-

ta l'aigua dels mesos d'hivern, ó dels que no's necessita, ó sigui Octubre, Novembre, Desembre, Janer, Febrer, Mars, Abril y Maig ó siguin vuit mesos, resulta que durant aquest temps las 12 plumas d'aigua han donat 5760 metres cubichs.

De manera que sens contar per res els restants mesos del any ni l'aygua de plujas, podria regarse ab aquesta aigua 115 horas seguidas que repartidas en els mesos d'estiu ó sigan Juny Juriol, Agost y Setembre, que junts fan 17 setmanas, resulta que podria regarse unas set horas cada setmana ab una regadora d'aigua.

Are veyem quina bassa se necessita per dipositar aquesta aigua, aixís com també son import.

Per dipositar 5,760 metres cubichs d'aigua se necessita una bassa de 45 metres de llarch per 45 d'ample y 3 de fondo, ahont hi cabrían 6,075 metres cubichs resultant, per consegüent un sobrant de 315 metres cubichs. Si se construíss aquesta bassa, sería convenient donarli altra forma que la cuadrada, ó sigui la rodona ó ovalada per que resultés d'igual capacitat.

Veyém are lo que costaría. Per fer aquest calcul, suposarém que la bassa ó diposit se ha de fer tota, ó casi tota dins de terra y que per consegüent s'ha de comensar per desmontar ó buidar el terreno, arrancant la terra y trasportarla no lluny del punt de la obra y que dels tres metres de fondaria, dos

estarán dintre y un á fora ó al ayre, que després podrà reforsarse acostanthi la terra y apretantla be á la paret. Ab aquestas condicions el desmont deurá ser de 45 metres per 45 y dos de fondaria, ó sigui que 's deurá arrancar y transportar y treurer 4050 metres cubichs de terra. La escabació y transport d'aquesta terra, se pot fer á trenta centims de pesseta el metre y per consegüent val 3240 pesetas.

Las parets son suficientes y donan bon resultat construintlas ab embá de mahó doblat ab ciment y enlliscadas també ab ciment ó barreja. Deu tenirse molt cuidado que no quedi vuit entre la paret y la escavació, á cual fi deurá tirarshi sorra fina y aigua y apretada be y millor encare si de quant en quant si tira alguna abeurada clara de ciment.

La paret deurá sentarse en un fonament construit de mahó á tres gruixos y de un pam y mitx d'ample á fi de que quedi banquetta per sentar sobre d'ella la solera ó enrajolat. Veyém are lo que val.

En el fonament entrarán 21 mahons per metre lineal ó siguin 3780 que á 30 pesetas valen 113 pesetas. De ciment entrará proximament unas duas arrobas per metre lineal contant que se fa ab barreja y val entre sorra, ciment y ma d'obra á uns 6 rs. per metre ó siguin 270 pesetas.

En las parets ó embá doblat entrarán per metre superficial 48 mahons ó sigui un total de 25900 que valen 777 pesetas, y de ciment se'n gastarán uns 600

quintás contanhi l'enlliscat. La ma d'obra, ciment, y sorra val á 12 rals per metre superficial ó sigui un total de 1620 pessetas.

La solera ó fondo de la bassa, mentres el terreno sigui fort ó no hagi estat remogut, podrá ferse molt bé y donará bon resultat ab dos gruixos un de mahó y l'altre de rajola tot ab barreja. Entrarán un 24 per metro superficial ó siguin uns 48600 mahons y altrás tantas rajolas que junt val 2332 pesetas contant la rajola á 18 pessetas. La ma d'obra, ciment y sorra d'aqueta solera valdrá á 9 rals metre superficial y resulta aquesta partida de 4556 pesetas.

Resumint els datos ó partidas consignadas donan el següent resultat:

Escavació	3240	pessetas
Mahons del fonament 3240	113	“
Treball, sorra y ciment del mateix	270	“
Per 21600 mahons de las parets	777	“
Treball, sorra y ciment	1620	“
Per 50,000 mahons y altrás tantas rajolas en la solera	2332	“
Treball, sorra y ciment	4556	“
Suma	12908	“
5 p ^o lo per imprevistos	645	“
Total	13543	“

Construint la bassa ó diposit ab las condicions expressadas pot assegurar-se que se tindrà una bona

obra, sens gastos de reparació ni perdua d'aigua alguna, y sols la que resulti de la evaporació. Aquesta no es tant com molts creuen, donchs es sapigut que el maxim, ó sigui en els dias de mes calor es de 18 mil·límetres de gruix y per suplir aquesta perdua, ja no s'ha tingut en compte l'aigua que va á la bassa en els mesos d'istiu, aixís com tampoch s'ha tingut en compte l'aigua procedent de plujas, ni la major quantitat que rahi en hivern, ja que aquesta crech que es la necessaria per las regós que se donin fora dels 4 mesos d'istiu. El calcul es fet contant sols ab un minim de 12 plomas, y els preus que val á Granollers.

Com comprendrán nostres llegidors, un calcul semblant podría ferse cuan se tractés de molts regadius que tenim en nostra comarca en els que durant la major part del anys sobra aigua y en arribant al istiu resulta que pot regarse molt poch terreno per haber disminuít molt el caudal; pero per are no ho farem perquè ja es massa llarch el present escrit.

Respecte á la pregunta que pot ferse de quina quantitat ó extensió de terra pot regarse ab 7 horas setmanals d'aigua ho deixem á la consideració de nostres companys.

Tots els practichs saben que aixó depen de la qualitat de terra y de la classe de cultiu. Nosaltres solament ens hem proposat dar á conèixer que en alguns cassos ab poca quantitat d'aigua y sens gasto extraordinari poden regarse bonas extensions de terreno.

Molts trobaríam que se'n hauríam gastat molt més de lo que puja el pressupost que hem fet y ab menos probabilitats de bon exit.

P. MASPONS.

Granollers Mars de 1902.

Conversa entre pagesos

IV

Llentíes. — El Porró. — Té del pagés. — El romani.

Deu vos guard, y bon profit: al demés Joan no hem vingut aquesta tarde de borrasca; y aquí som si vos cau bé, per la conversa, aquet vespre.

—Valgam Deu, y quins pagesos de pa sucats ab oli, que la borrasca'ls fa por: seyeu que á mi sempre'm trobareu disposat á parlar de cosas del pagés y lo que sento es que nostras conversas hagin de ser per are tan curtas y de tant en tant, perquè hi ha molt que dir. Encara que algun dia vos sembli que nostra conversa surt feta una xanfaina, no'n feu cas, perquè dich lo que raja: ma bona voluntat vos es coneguda; y caball regalat, no miris si es nafrat. Ara vos convidó á menjar lentíes, y després de sopar un té de pagés.

—Gracias per las lentíes que es menjuca que no

crech agradi gaire á cap de nosaltres; y respecte el té de pagés, l'acceptarém per saber lo que es.

—Ja os dich jo, Peret y companys, que no sabeu lo qu'es bo; y avuy que ve á tom, vaig ó parlarvos d'aquestas duas cosas. Ja que no voleu llentías, aga-feu el porró y dirigiu una mirada al sostre; soch aficionat al porró, perquè ab netedat podeu veurer molts ab ell y s'pot alsar el colse varias vegadas, sense olvidar que la Sagrada Escripura diu, que'l vi y las donas fan tornar ximples als sabis, y ocasionan iras y estragos pel cos y per l'ànima; pero ab moderació alegrán el cor del home. Endemés las llentías, si s'estimessin lo que's mereixen, en sembrariau els pagesos, y'n menjariau sovint. Quan Essáu va vendre l'herencia per un plat d'ellas, be dauriau ser per ell cosa rica.

Els romans se las feyan portar d'Egipte, y'ls surtían caras. Sapigueu, que las llentías, y mes las petites que'n diuhen francesas, son la llegum que mes reforsa y alimenta; aumentan la llet á las donas que crífan; son reconstituyents perquè portan tanino y ferro; y per aixó son utils á las noyas groguencas y desarregladas y á las personas anémicas ó de sanch d'horxata que tan abundan en nostra degenerada societat. Son tant bon aliment com la carn, y molt economich, perquè ab lo que costa un kilo de carn, tenim 5 kilos de llentías, essent bonas per lo tant pels pagesos perquè puguin cavar fondo, y pels sen-

yors perquè no siguin tan esllanguits; y per las donas y per las noyas com habem dit. La célebre revalenta conté molta part de farina de lletfas, y'ls que no podém tirar gallina á l'olla, podém tirarhi un grapat de lletfas, si bé fan el caldo un poch negrós. Se sembra pel Mars en terra ben estobada, encar que sigui magra y de secá. La palla es bona per ferratge y molt nutritiva, que per massa forta se dona barrejada. Se arrencan que'l grá no sigui massa madur y's déixan tres dias al camp, perquè no s'espolsi 'l grá. Després de las lletfas, els grans mes alimenticis, son las fabas, pesols, guixas, sigrons, monjetas y blat; ja'n parlarém al tractar de economía doméstica y de higiene. No despreciém las cosas bonas y baratas que Deu ha criat per alimentarnos, mostrantnos agrahits á sa Providencia amorosa!

— Apa noy, á sembrar lletfas, ja que no podem tirar gallina á l'olla; casi'm sab greu d'haber arrufat el nas quant m'hi habeu convidat; ara vinga'l té del pagés.

—Donchs apa noys, vingan las tassas d'aquet café bó y barato. ¿Que t'en sembla, Peret, d'aquesta aromática beguda.

—Casi be es fumas de la birolla, el convidar á beurer aygua de romaní.

—Per trobar merit ó apreciar una cosa cal enténdrerla; aixís un que no entengui en música, sentirá una pesa de gran merit y s'hi adormirá, mentres els

que hi entenen s'entussiasman, fins alsarse de puntetas. Parlém donchs del romaní. Jo hi estich entusiasmat, perquè he nascut entre romanins, entenemos, en una casa de pagés que toca á un bosch abundant en romanins: en el meu jardí, la planta predilecta y primera que vaig plantarhi es el romaní, del que'n trencu brotets per ensumar ab preferencia á altrás flors de moda. Abans era costum que'l dia de bodas, el promés, la promesa y'ls pares portaban una branca de romaní y lo mateix en el diu de una Missa nova; y després plantaban dita branca per fer-la viurer y florir, y al preguntar á una mestressa sobre un hermós romaní, digué que era'l de son nuviatge, y que feya anys que'l cuidaba y 'l cuidaría fins á la mort. Que totas las donas ne plantin un, perquè es de las plantas medicinals de mes bon efecte. Es molt bo pel pahidor, avuy que's moda de patirne; un capellá que había probat molts remeys, me digué s'había curat ab té de romaní: un brotet d'un dit basta per fer una bona tassa del aromátich y saludable té de' pagés, ab infusió en l'aygua bullenta, sense ferlo bullir: es de molt bon gust, una mica amarch y picant. També es bo pel fetge, y treu del cos els mals humors.

Una dona hidròpica se va curar bebent vi de romaní, ó sia vi en que hi posaba uns brotets de romaní en una ampolla durant tres dias. El vi de romaní fa gana, y obra molt bé per las malalties del fetge,

y fins pel mal de Sant Pau si no está arraigat, y evita malalties perquè neteja els mals humors ó impuresas del pit, ventre y fetge; de modo que es dita planta un de tants tresor que trepitjém sense ferne cas, perquè no'ls coneixém.

¡Quant bo es Nostre Senyor! Fa creixer el blat perquè tinguém nostre pa de cada dia, y ha criat moltes plantes per curar y aliviar nostras malalties, y no obstant l'estímém poch, y l'ofeném! Els pagesos treballém la terra y la sembrém, pero Deu la beneheix ab la rosada, las plujas y'l sol, per fer germinar las llevors, y fer creixer las plantas y madurar els fruits!

Per despido, abans d'anar á dormir cantém uns preciosos versets que he llegit en un llibret hermós publicat fa poch: "La vida al camp" de Ramon Mas ifern:

Com la vida de pagés
no n'hi ha pas de mes tranquila,
ditxós qui la pot gosar,
sols aquell sab lo que es vida.
Llevarse á punta de sol,
pensá en Deu y en la familia,
tot el jorn bregá ab dalit
y aná á joch al caure'l dia.
Deu me dó viure á pagés
que no pas á las grans vilas;

Deu me dó l'aire ben pur,
no'l viciat ple de matzinas.

Apreneu aquets versos y canteulos ben sovint.

JOSEPH ROSSELL.

Santa Perpetua.

Secció Bibliogràfica

Proyecto de ordenanzas rurales.

Ab aquest titol D. Tomás Roig y Perelló, de Madrid, ha publicat un llibret que conté uns models d'ordenansas pel règimen de Comunitats d'agricultors y'ls corresponents reglaments pels sindicats, jurats, guardia rural, serveys agronómichs y Banch agrícola.

Sembla que 'l propòsit del Sr. Roig era l'obtenir pel seu projecte d'ordenansas la aprovació del Govern, y aixís creá uns formularis oficials per totas las Comunitats d'agricultors, semblants á n'els models que existeixen per las comunitats de regants, aprovats per R. O. de 25 de Juny de 1884, y ab tal fi, ha desenrotllat ab molta extensió el seu projecte, mitjantsant l'estudi d'altras associacions consemblants y disposicions que estiguin lligadas ab l'idea que l'ha mogut á escriurer el mentat llibret.

El nostre parer respecte al projecte d'ordenansas del Sr. Roig, es que, per rahó d'imaginarse una Comuni-

tat ó associació massa gran y ab massa atribucions, regida per un Sindicat ab facultats per intervenir en cues-tions de caràcter privat y que, per lo tant, la major part dels agricultors no voldrían despullarse de sa lli-vertat d'acció per ingressar á la Comunitat, fá que'ls models d'ordenansas y reglaments del Sr. Roig resul-tin poch pràctichs per estimular la associació agrícola, y majorment donada la escassa cultura intelectual de la classe agrícola espanyola.

De totas maneras pot prestar un bon servey l'ex-pressat llibret á n'els agricultors que desitjin consti-tuirse en Comunitat ó associació; puig que allí hi tro-barán alguna guia per la confecció dels Reglaments y demás datos que'ls hi pöden ser convenients.

R.

Crónica de la Cámara

Per R. O. de 14 de Mars se decretá oficialment constituida la Cámara Agrícola del Vallés. Aquesta R. O. se inserta en *La Gaceta* del dia següent.

El President de la nostra associació ha rebut els documents justificatius de dita disposició ministerial.

La Secció 1.ª avisa als socis que poden passar á recullir els sofres y sulfats durant els dias 17 y 24 d'aquest mes.

Se prega á tots els senyors delegats de la Càmarà, que procurin el cobro de las cuotas corresponents al trimestre vensut, y á n'els senyors socis se'ls suplica que facilitin per sa part dita cobransa.

Aixís mateix, se participa á n'els senyors socis, que tot género que rebin de la Càmarà, han de pagar-lo al comtat ó formalisar el corresponent préstam en deguda forma, y de cap manera quedarlo á deurer ni un moment, á ff de no dificultar la bona marxa de la Càmarà.

La secció 1.ª prega á tots els senyors socis que dediquin especial atenció sobre'ls resultats y efectes que donguin els géneros que hagin obtingut per mediació de la Càmarà, fent comparacions ab altres, al objecte de poderse publicar a n'aquesta Revista las prácticas observadas, y aixís, ilustrarnos tots en l'art agrícol.

Tothom que vulgui fer públicas experiencias que ell hagi observat respecte á nostre art, que's dirigeixi per escrit ó personalment á la secció 3.ª de la Càmarà.

El senyor D. Alfons Bori, ens ha enviat duas fotografias de regulars dimensions del seu renomnat canó granifuch de doble efecte, del que darrerament se'n han fet provas en duas poblacions de la nostra comarca.

Una d'ellas es Vallromanàs, á la finca Gurguí; las otras provas se efectuaren á can Padró de Palau Solitar.

A todas duas provas hi assistiren molts socis de la

nostra Càmera, quedant agradats especialment de la facilitat ab que's pot manejar l'aparell.

Se tracta per propietaris dels dos referits indrets d'establir baterías de canons d'aquest sistema.

— — —

S'ha publicat y hem rebut un folleto contenint els acorts presos per la Federació Agrícola Catalana, en sessió del dia 16 de Febrer.

— — —

En sessió celebrada per la Junta Directiva el dia 3, s'acordá solemnizar el regoneixement d'oficial fet á la nostra associació.

Al efecte se nomená una comissió composta dels senyors Dachs, Fages, Rosselló, Mayol, Argila, Draper y Maspons, pera fer els treballs encaminats á dit acte.

En principi se te acordat que la celebració de tal acte se verifiqui en el mes de Maig, donántseli tota la solemnitat possible.

En la mateixa sessió de la Junta s'acordá obrir una subscripció entre els socis de la Càmera pera costejar una imatge de Sant Isidro que será colocada á la sala de sessions.

La subscripció queda oberta en la Secció 3.ª estan encarregats també de rebre donatius tots el nostres delegats.

La subscripció está ja iniciada en la forma següent: Salvador Dachs, 5 pessetas; Francisco de P. Torras Sayol, id, id; Frederich Oliver y Buxó, id, id; Felix Fages, id, id; Anton Cerdá, id, id; Jaume Mas, id, id; Joseph Margenat, id, id; Salvador Boquet, id, id;

Antoni d'Argila, id, id; Antoni Molina, 2 id; Antoni Blancafort, 5 id; Pere Albas, id, id; Esteve Galvany, id, id; Joseph Camp, 3 id.

El diumenge dia 6 va celebrar la nostra Corporació un important meeting de propaganda á Sant Esteve de Castellar.

Hi varen assistir els senyors D. Salvador Dachs, D. Frederich Ros, D. Joseph M.ª Draper, D. J. Maspons y Camarasa, D. Jaume Mas y D. Antoni Mayol.

Els nostres representants varen ser afectuosament rebuts per diferentas personas de la població, entre las que recordem als senyors Cadafalch, Vergés, Pelachs, Torras y Arús.

A las tres de la tarde se va efectuar el meeting al local de la societat "La Ruixadora." A n' aquest esbarjós local s' hi havia reunit molta gent, pera escoltar la paraula dels nostres consocis.

Els va presentar y va dir quatre paraulas de llohança per la Cámara, el Sr. Arús de Castellar.

Després varen fer us de la paraula els senyors Draper y Maspons.

Per final el senyor Dachs relatá els importants treballs realisats per la Cámara y digué que quedava nomenat delegat á Castellar D. Vicens Arús.

El públich va demostrar diferentas vegadas ab forts aplausos lo molt que li havia agradat lo que en aquell acte se deya.

Varen ferse un bon número d' adhesions á la Cámara.

Els forasters se 'n varen entornar á mitja tarde, quedant molt agrahits á las atencions de que havian sigut objecte per part dels companys de Castellar.

Vda. y Fills de B. Cazeneuve

BARCELONA: Llealtat, 6.

Fabricants y preparadors d'adobs organichs.—Serradura de banya y potarró fina y granada.—Desperdicis de pells y llanas.

Apropòsit pera las vinyas, cànem, blat, arbres, etc.

Antoni Cadefau

Prim, 8.—GRANOLLERS.

Té'l gust d'oferir els seus serveys pera tota classe d'assumptos relacionats ab las oficinas dels Jutjats de 1.ª instancia y municipal, ab la compra y venda de fincas, ab la prestació y cobró de cantitats, mitjantsant condicions que no serán gravosas.

Análissis químichs á preus módichs, per l'enginyer químich PERE SALAS, Plassa Major, SABADELL.

DISPONIBLE

LISOL.

L' *insecticida més enérgich*. No es tòxic, ni corrosiu, ni perillós. Destruïx tota classe de larvas, ous é insectes, *enemichs de la vinya*, dels *arbres fruyters* y de las *hortalissas*, d'efectes segurs cor tra la *serpeta* y *demés cotxinillas* del taronjer, llimoner, oliver, garrofer, etc., aixís com contra tota classe de pugons.

D' ús indispensable en *ganaderia* pera la neteja y curació de las maluras micróbicas del *bestiar* aixís com pera 'l sanejament de quadras, corts, galliners, etc.

Preus { A 2⁵⁰ pessetas pot de 1 kilo.
» 2 » kilo en llaunas de 12 kilos.

De venda, en la casa dels fabricants

MORA Y C.^A

Ronda de Sant Antoni, 60.—BARCELONA
y en las principals droguerías d' Espanya.

Societat General de Segurs

— á prima fixa —

Capital social:

15.000,000 de pessetas.

Segurs vida, accidents, incendis, marítims, pedregada y ganadería.

Representant á Granollers: D. ANTONI CADEFAU, Prim, 8.